

Marko Kairjak
T. +372 552 6620
marko.kairjak@ellex.legal

Anneli Krunks
T. +372 5554 5516
anneli.krunks@ellex.legal

Rahandusministeerium

Suur-Ameerika tn 1
10122, Tallinn

18.03.2025

SELGITUSTAOTLUS

Lugupeetud Rahandusministeerium

Pöördume teie poole selgitustaotlusega seoses tuginemisega makseagentidele Eesti rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadusest (**RahaPTS**) tulenevate nõuete täitmisel. Selgitustaotluses esitame ülevaate selgitustaotluse aluseks olevatest asjaoludest koos vastavasisulise analüüsiga.

Käesoleval hetkel ei reguleeri RahaPTS selgelt, kas kohustatud isikutel on võimalik tugineda RahaPTS § 24 lg 1 alusel makseagentidele seoses RahaPTS-ist tulenevate nõuete täitmisega.

1. Asjaolud

- 1.1. RahaPTS § 2 loetleb kohustatud isikud, kes peavad täitma RahaPTS-is sätestatud nõudeid. Vastavalt RahaPTS § 24 lg-le 1 on kohustatud isikutel võimalik tugineda osaliselt või täielikult RahaPTS § 20 lg-s 1 sätestatud ühe või mitme kohustuse täitmisel teise isiku kogutud andmetele ja dokumentidele.
- 1.2. Seadus jätab lahtiseks olukorra, kus RahaPTS §-s 2 nimetatud kohustatud isik (**Kohustatud Isik**) soovib tugineda RahaPTS § 24 lg 1 alusel makseagendile, kes on kantud makseagentide nimekirja Eestis või teises Euroopa Liidu (**EL**) liikmesriigis (**Makseagent**), selleks, et täita RahaPTS § 20 lg-s 1 toodud kohustusi.
- 1.3. Makseagent ei ole RahaPTS § 2 ega direktiivi 2015/849¹ (**AMLD IV**) kohaselt kohustatud isik.

¹ Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv (EL) 2015/849, 20. mai 2015, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ, kättesaadav siin: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:02015L0849-20241230>.

2. Õiguslik analüüs

- 2.1. Kohustatud Isikud saavad teisele isikule tugineda juhul, kui on täidetud kõik RahaPTS § 24 lg-s 1 sätestatud tingimused. Kohustatud Isikute poolt Makseagendile tuginemisel on RahaPTS § 24 lg 1 p-dest 1 ja 2 tulenevad tingimused täidetud, mistõttu antud tingimuste analüüsile käesolevas selgitustaotluses ei keskendu. Samuti võib eeldada, et täidetud on RahaPTS § 24 lg 1 p-s 4 sätestatud tingimus, kuivõrd Kohustatud Isikud võtavad piisavad meetmed, et tagada ka RahaPTS § 24 lg 1 p-s 3 sätestatud tingimuste täitmine. Seega keskendume õiguslikus analüüsis üksnes sellele, kas Kohustatud Isiku poolt Makseagendile tuginemisel on täidetud RahaPTS § 24 lg 1 p-s 3 toodud tingimused.
- 2.2. Vastavalt RahaPTS § 24 lg 1 p-le 3 peab kohustatud isik tegema kindlaks, et teine isik, kellele tuginetakse, on (a) ise kohustatud täitma ja täidab tegelikkuses Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/849 (**AMLD IV**) nõuetega võrdväärseid nõudeid, sealhulgas hoolsusmeetmete kohaldamise, riikliku taustaga isiku tuvastamise ja andmete säilitamise nõudeid, ning (b) on või on valmis olema nõuete täitmise osas riikliku järelevalve all. Seejuures tuleb arvestada, et kuivõrd AMLD IV on rakendatud RahaPTS-is, siis on RahaPTS § 24 lg 1 p-s 3 toodud tingimus täidetud muuhulgas juhul, kui isik täidab RahaPTS-i nõudeid.
- 2.3. Tuginemine Eestis makseagentide nimekirja kantud Makseagendile**
- 2.3.1. Alljärgnevalt on analüüsitud RahaPTS § 24 lg 1 p-s 3 sätestatud eelduste täitmist juhul, kui Kohustatud Isik tugineb Eesti makseagentide nimekirja kantud Makseagendile:
- 2.3.1.1. Makseagent on kohustatud täitma ja täidab AMLD IV nõuetega võrdväärseid nõudeid (sh RahaPTS nõudeid)
Vastavalt makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse (**MERAS**) § 59 lg-le 1 on makseagent volituse alusel tegutsev makseasutuse füüsilisest või juriidilisest isikust esindaja, kes võib osutada makseasutuse nimel MERAS § 3 lg-s 1 nimetatud makseteenuseid. Vastavalt MERAS § 59 lg 2 p-le 3 peab makseasutus, kes kavatses oma teenuseid osutada makseagendi vahendusel, esitama Finantsinspeksioonile (**FI**) kirjelduse makseagendi poolt rakendatavate sisekontrolli meetmete kohta, millega täidetakse RahaPTS-ist tulenevaid nõudeid. Seejuures kantakse makseagentide nimekirja tulenevalt MERAS § 59 lg-st 3 ja §-st 60 üksnes selline isik, kellel on teenuste pakkumiseks piisavad võimalused ning kes vastab tema suhtes kehtestatud nõuetele. See tähendab, et makseagendi nimekirja lisamise ja seega Makseagendina tegutsemise eelduseks on, et Makseagent on rakendanud sisekontrolli meetmeid, millega täidetakse RahaPTS-ist tulenevaid nõudeid. Seega on Eesti makseagentide nimekirja kantud Makseagent kohustatud täitma ja täidab RahaPTS nõudeid tulenevalt MERAS-st, olenemata sellest, et Makseagent ise ei ole RahaPTS § 2 kohaselt käsitletav kohustatud isikuna.
- 2.3.1.2. Makseagent on või on valmis olema nõuete täitmise osas riikliku järelevalve all
Makseagent, olles kantud MERAS § 60 alusel makseagentide nimekirja, on FI järelevalve all, sh oma sisekontrolli meetmete osas, millega täidetakse RahaPTS-st tulenevaid nõudeid (vt selles osas ka selgitustaotluse punkt 2.3.1.1).
- 2.3.2. Sarnaselt seadusele sätestab FI soovitusliku juhendi „Krediidi- ja finantseerimisasutuste organisatsiooniline lahend ning ennetavad meetmed rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks“² (**Juhend**) punkt 4.8.2.1, et kohustatud isikul on võimalik tugineda kolmandale isikule, kui kolmas isik täidab RahaPTS-ist tulenevaid nõudeid enda seadusest tuleneva kohustuse täitmiseks. Võttes arvesse selgitustaotluse punktis 2.3.1.1 toodut, täidab Makseagent RahaPTS nõudeid tulenevalt MERAS-st.

- 2.3.3. Lisaks eeltoodule on oluline märkida, et RahaPTS § 24 lg 1 on sõnastatud selliselt, et kohustatud isik võib tugineda 'teise isiku' kogutud andmetele. Juhendi punkti 4.8.2.1 kohaselt võib tugineda 'kolmanda isiku' kogutud andmetele. Seega grammatilise tõlgenduse kohaselt ei pea isik, kellele tuginetakse, ise olema kohustatud isik RahaPTS § 2 kohaselt. Selleks võib olla ka mõni muu isik, kui on täidetud RahaPTS § 24 lg 1 p-des 1-4 toodud tingimused.

2.4. Tuginemine teises EL liikmesriigis makseagentide nimekirja kantud Makseagendile

- 2.4.1. Alljärgnevalt on analüüsitud RahaPTS § 24 lg 1 p-s 3 sätestatud eelduste täitmist juhul, kui Kohustatud Isik tugineb teises EL liikmesriigis makseagentide nimekirja kantud Makseagendile:

2.4.1.1. Makseagent on kohustatud täitma ja täidab AMLD IV nõuetega võrdväärseid nõudeid MERAS-s sätestatud nõuded makseagentidele on võetud üle EL direktiivist 2015/2366³ (**PSD2**). Selgitustaotluse punktis 2.3.1.1 viidatud nõue MERAS § 59 lg 2 p-s 3 vastab PSD2 artikkel 19 lg 1 p-le b, mille kohaselt makseagendi kandmiseks makseagentide nimekirja tuleb esitada vastava EL liikmesriigi pädevale asutusele kirjeldus makseagendi poolt rakendatavate sisekontrolli meetmete kohta, millega täidetakse AMLD IV-st tulenevaid nõudeid. EL liikmesriigid on rakendanud PSD2 and AMLD IV nõuded oma siseriiklikes õigusaktides. Seega on EL liikmesriigis makseagentide nimekirja kantud Makseagent kohustatud täitma ja täidab AMLD IV nõudeid tulenevalt PSD2-st, olenemata sellest, et Makseagent ise ei ole AMLD IV kohaselt käsitletav kohustatud isikuna.

2.4.1.2. Makseagent on või on valmis olema nõuete täitmise osas riikliku järelevalve all Vastavalt PSD2 artikkel 19 lg-le 2 on EL liikmesriigi pädev asutus kohustatud kandma Makseagendi registrisse, kui ta vastab PSD2-s esitatud nõuetele. Sellest tulenevalt on EL liikmesriigis makseagentide nimekirja kantud Makseagent EL liikmesriigi pädeva asutuse järelevalve all, sh oma sisekontrolli meetmete osas, millega täidetakse AMLD IV-st tulenevaid nõudeid.

Kokkuvõte: Vastavalt selgitustaotluse punktis 2 toodud õiguslikule analüüsile oleme seisukohal, et RahaPTS § 24 lg-t 1 tuleb sisustada selliselt, et Kohustatud Isik võib RahaPTS § 20 lg-s 1 sätestatud ühe või mitme kohustuse osalisel või täielikul täitmisel tugineda nii Eestis kui EL liikmesriigis makseagentide nimekirja kantud Makseagendi poolt kogutud andmetele ja dokumentidele.

Arvestades eeltoodut, palume Rahandusministeeriumil kinnitada, et käesoleval juhul tuleks RahaPTS § 24 lg-t 1 tõlgendada selliselt, et Kohustatud Isik võib RahaPTS § 20 lg-s 1 sätestatud ühe või mitme kohustuse osalisel või täielikul täitmisel tugineda nii Eestis kui ka teises EL-i liikmesriigis makseagentide nimekirja kantud Makseagendi poolt kogutud andmetele ja dokumentidele.

Lugupidamisega

/digitaalselt allkirjastatud/

Marko Kairjak

Vandeadvokaat

Anneli Krunks

³ Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv (EL) 2015/2366, 25. november 2015, makseteenuste kohta siseturul, direktiivide 2002/65/EÜ, 2009/110/EÜ ning 2013/36/EL ja määruse (EL) nr 1093/2010 muutmise ning direktiivi 2007/64/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta, kättesaadav siin: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:02015L2366-20250117>.

vandeadvokaat